

De burger wordt mondiger, de gemeente luistert vaker

Burgerkennisnetwerk verovert gemeente Schiedam

Toen Huib Snee BSI Bomenservice verkocht, wilde hij zich toeleveren op 'iets doen voor de stad Schiedam', waar hij sinds jaar en dag woont. Inmiddels is hij hard bezig om de basis te leggen van een fundamentele vorm van burgerparticipatie bij ontwikkelingen in de openbare ruimte: het burgerkennisnetwerk.

Auteur: Santi Raats

Hoewel gemeenten steeds vaker inzet op 'burgerparticipatie' inzetten, beperkt dit zich vaak nog tot ad hoc bijeenkomsten in kleine zaaltjes waarbij de gemeente plannen aankondigt maar weinig écht in gesprek is met burgers. Bovendien zitten er vaak met name tegenstanders van gemeentelijke plannen in de zaal. Volgens Huib Snee kan dit anders: betrek burgers vanaf het begin af aan bij het maken van plannen. Hij is er zelfs van overtuigd dat veel betrokken burgers voldoende kennis in huis hebben om beleid beter af te stemmen op wat er speelt in een gemeente.

Huib Snee als betrokken Schiedammer

Op een zonnige donderdagochtend fietst Huib Snee naar een van de stadslandbouwtuinen. Niet voor eigen gewin, maar als vrijwilliger van Stichting Stadstuinieren Voedselbank Schiedam, waar hij met een team van 25 andere vrijwilligers sinds twee jaar groenten en kruiden kweekt voor Voedselbank Schiedam. Dit gebeurt op drie

terreinen. De coördinator en voorzitter van de stichting is een echte Schiedammer, die vóór zijn pensioen als toezichthouder groen werkte bij de gemeente Schiedam. De vrijwilligers zorgen zelf voor uitgangsmateriaal en zaden. Er zijn behoorlijk wat groene initiatieven gaande onder burgers in Schiedam: een mbo-school middenin de stad wordt nauw betrokken bij het verbouwen van voedsel voor de Voedselbank, 'Eetbaar Schiedam' stimuleert het planten van meer eetbare gewassen in de stad. Dit kan in stadstuinen, volkstuinen, op braakliggende stukken grond die de gemeente tijdelijk beschikbaar stelt, of thuis, op het balkon. Ook zijn er rondleidingen door het stadspark en langs de Wereldboom, en fietstochten langs het bijzondere groen van de stad die in 2013 derde werd in de competitie Groenste stad van Nederland. Bij al deze initiatieven speelt Snee een rol en geeft hij voorlichting aan Schiedammers vanuit zijn groene achtergrond.

De burger weet meer over de stad dan de ambtenaar

Het was Huib Snee óók opgevallen dat er zo veel burgers een rol spelen in de activiteiten binnen de gemeente Schiedam, hoewel dat hem niet verbaast. 'Burgers beschikken over heel veel kennis', zegt de landschapsarchitect. 'Niet alleen over professionele kennis of vakkennis, maar ook over wijkkennis.' Daarmee bedoelt hij: de burgers kennen de straat, de wijk, de stad beter dan menig gemeenteambtenaar. Zij weten wat er speelt. Zij weten welke andere burger actief is op welk gebied, of wie het beste ingezet kan worden bij welk project. Zij kunnen andere buurtbewoners snel informeren, aanspreken en mobiliseren. En zij onderhouden hun netwerk. Nu wordt er volgens Snee veel te weinig op structurele basis gebruikgemaakt van hun kennis. 'Gemeenteambtenaren wonen vaak niet in de stad zelf, maar net daarbuiten. Wanneer zij wel in de stad zijn, hebben zij het druk met vergade-

ringen en bijeenkomsten en zitten zij veelal op kantoor. Ze hebben te weinig tijd om buiten te zijn en hebben weinig feeling met wat zich daar afspeelt. Toch zijn zij wel diegenen die besluiten moeten nemen over de openbare ruimte. Dat kan beter.'

Ruime overwinning wedstrijd SchiedamsDoen

Al jaren onderhoudt Sneep goede contacten met de afdeling groen over het onderhoud van het park waar hij tegenover woont. Hij deelde vak-kennis en de groenbeheerder pakte geregeld zijn tips op. 'Het geeft mij een goed gevoel dat ik als burger invloed heb op wat er gebeurt in mijn leefomgeving. Het bracht me op het idee om deze burgerinvloed uit te breiden, over kadermuren heen, over beleidsmuren heen, of in theorie zelfs over de herinrichting van de stadsplanning heen.'

Vorig jaar maakte Sneep zich sterk voor het oprichten van een 'burgerkennisnetwerk' en bezocht daarvoor meermalen het gemeentehuis. Het Burgerkennisnetwerk stelt voor om samen met de gemeente spelregels op te stellen waarbij ambtenaren in een vroeg stadium 'burgers met specialistische kennis' betrekken bij nieuwe projecten. Het doel is dat de burgers en de ambtenaren in de vorm van co-creatie een beter project maken dan voorheen. De wethouder voelde daar wel wat voor. Samen met het hoofd van Ruimtelijke Ordening en een medewerker van Milieu ging Sneep om tafel. Door het samen uit te schrijven werd het idee een concreet plan.

SchiedamsDoen

Vorig jaar organiseerde de stad Schiedam een wedstrijd SchiedamsDoen, waarbij burgers ideeën naar de gemeente konden insturen en waarop door burgers gestemd kon worden. Huib Sneep

liet zich overhalen om het Burgerkennisnetwerk als idee in te sturen, hoewel hij al in een ver stadium was met de bespreking ervan op het stadhuis. 'Ik was benieuwd hoe zo'n wedstrijd verloopt. Het zou ook een breder draagvlak kunnen opleveren voor het Burgerkennisnetwerk', reageert hij achteraf. Sneep behaalde een eclatante overwinning op de rest van de 130 inzendingen met 225 stemmen, maar liefst 22 procent van het totaal aantal stemmen. In totaal werden tien voorstellen geadopteerd door het college van B en W. Elk van de vijf wethouders beloofde steun bij de realisatie van twee voorstellen.

'De ramen van het stadskantoor moeten, figuurlijk gesproken, open'

Continuïteit

Net zoals bij ieder vrijwilligersinitiatief schuilt het gevaar voor het voortbestaan van het Burgerkennisnetwerk in de continuïteit. Dat realiseert Sneep zich al te goed. 'We zijn nu keihard aan het werk om de spelregels vast te stellen, samen met de betrokken ambtenaren, en om deze langdurig vast te laten leggen. Deze manier van samenwerken moet ingeburgerd raken in de mindset van de gemeente.'

Opstarten

Vooralsnog bouwt het Burgerkennisnetwerk nog niet uit. 'Eerst moet het voordeel van de andere aanpak door de betrokken ambtenaren ontdekt worden,' aldus Sneep. 'Is dat bereikt, dan kan er vlot en vanzelfsprekend met elkaar samengewerkt worden, zodat de spaarzame tijd van vrijwilligers effectief ingezet wordt en vrijwilligers resultaat zien van hun inspanningen. Het

fundamenteel vastleggen van de samenwerkingsregels tussen gemeente en Burgerkennisnetwerk moet ook voorkomen dat de verworven synergie ophoudt te bestaan zodra ik als initiatiefnemer mocht wegvallen, of als de andere vrijwilligers van het eerste uur wegvallen.'

Politiek moet de eerste stap zetten voor samenwerking

Gelukkig heeft Sneep de Schiedamse politieke wind mee: er is een cultuuromslag gaande binnen de gemeente, waarvan SchiedamsDoen de eerste stap is naar meer samenwerking met burgers. 'De slogan van de gemeentesecretaris is dat de ramen van het stadskantoor geopend moesten worden', aldus Sneep. Volgens hem is de gemeentesecretaris, die zo'n achthonderd ambtenaren onder zijn hoede heeft, zich volop aan het inzetten om de filosofie te promoten onder het personeel. Sneep hoopt zeer dat het Burgerkennisnetwerk vastere voet aan de grond krijgt. 'Burgers zeggen vaak 'onze tips en ideeën leveren toch niets op, de gemeente doet wat ze zelf wil'. Maar zodra deskundige burgers merken dat zij écht met de ambtenaren iets goeds voor de stad kunnen doen, zullen zij in grotere getalen hardop mee gaan denken.'

Stimuleren

'Onlangs heb ik een fietstocht langs plekken in de stad georganiseerd tussen vijf en negen uur 's avonds, om met ambtenaren te bespreken waar stadssituaties verbeterd kunnen worden', illustreert Sneep. 'Er is bijvoorbeeld een lege plek in de binnenstad. Die wordt "het Gat van Bolmers" genoemd (Bolmers is een voormalig lokaal politicus, red.) en wacht al sinds 1972 op een nieuwe bestemming, sinds het plan van een metro door het centrum niet doorging. Jonge ondernemers willen dat gat opvullen. Zij pleiten voor de sloop van een verouderd pand en willen met de aankoop van nog wat grond van de gemeente een

Voor het initiatief SchiedamsDoen konden burgers ideeën insturen naar de gemeente. Iedereen kon op de inzendingen stemmen. De raad geeft vorm aan de gekozen top tien. Het burgerkennisnetwerk eindigde op de eerste plaats.

Stichting Stadstuinieren Voedselbank Schiedam produceert met haar vrijwilligers groenten en kruiden voor de voedselbank in Schiedam.

binnenstadpark van zo'n tweeduizend vierkante meter creëren. Dit park zal gedeeltelijk een tijdelijk karakter hebben, wat later deels nog bebouwd kan worden. De gemeente is daarmee akkoord gegaan en de ondernemers schrijven momenteel het plan. De gemeente heeft echter als planvoorwaarde aangegeven dat de bodem gesaneerd dient te worden. Het wordt immers een openbaar toegankelijk terrein. Voor deze sanering moeten acht volwassen esdoorns en een kastanje gesloopt worden. Ook al wordt er daarna herplant met grote exemplaren van bijzondere soorten, het duurt minstens twintig jaar voordat er weer een grote boom staat.' Tijdens deze fietstocht probeert Sneep de ambtenaren te overtuigen dat sanering niet nodig is als op creatieve wijze met de bedoeling van de Wet Bodembescherming wordt omgegaan

Anders leren denken

Huib Sneep is een visionair en spreekt over 'ontdenken': we bedenken een oplossing voor een probleem en blijven vervolgens altijd op dezelfde manier denken en handelen, ongeacht de situatie of het type probleem. 'We moeten anders leren denken dan voorheen altijd is gedaan. Denk niet volgens de letter van de wet over het toekomstige stadspark in het Gat van Bolmers, maar realiseer je je als planmaker dat voor omwonende burgers "een grote boom" simpelweg "een grote boom" is. Bewoners denken niet in boomsoorten.'

Nieuw plan schrijven

Volgens de wet bodemsanering moet er gesaneerd worden, maar het is volgens Sneep niet echt noodzakelijk. 'Ik vraag dan hardop: 'Ga je elke dag een halve kuub grond eten?' Want over die hoeveelheden grond gaat het om gezondheidsrisico's te lopen. Dat risico is minimaal,' vindt Sneep. 'Tuintjes in de binnenstad zijn vanwege historisch gebruik overal 'vervuild'. Maar wanneer er een stuk grond openbaar gebied wordt, dan moet er ineens met man en macht gesaneerd worden? We kunnen beter de bodem ontoegankelijk maken voor baby's of kleuters door de grond te bedekken met stenen of te voorzien van een bodembedekker, zodat niemand de kans krijgt om grond te gaan eten.' Ook is Sneep in gesprek met de initiatiefnemers, de groep jonge ondernemers. Hij probeert ze te overtuigen om hun plan te schrijven op basis van een uitgangspunt dat niet uitgaat van bodemsanering, maar van bodembedekking.

Huib Sneep: 'De burger kent de buurt, wijk of stad op zijn duimpje en weet wat nodig is en welke burgers aan oplossingen kunnen bijdragen. De gemeenteambtenaar, die feitelijk altijd binnen werkt en vaak ook nog eens buiten de stad woont, weet onvoldoende wat er speelt en heeft nooit zoveel netwerk zoals burgers onder elkaar dat hebben.'

Lege plekken in de binnenstad, zoals dit 'Gat van Bolmers' kunnen een (tijdelijke) bestemming krijgen op basis van een samenwerking tussen de gemeente en burgers.

Bomen met te weinig doorwortelbare ruimte, kadaverhoging rond bomen, slecht onderhouden stukken verharding, braakliggende postzegelstukjes – allemaal zaken waarbij het Burgerkennisnetwerk kan aansturen op verbetering. Sneep: 'Laatst heb ik bij de gemeente aangedrongen op de aanleg van een potje voor het tijdelijk inrichten van braakliggende plekken. De bewoners die zich aan de leegtes storen, zijn bereid om die tijdelijke groene plekjes te onderhouden.'

'Als voorwaarde voor succes geldt dat de gemeente zelf al stappen heeft genomen'

Meer dan burgerparticipatie

Het Burgerkennisnetwerk is een totaal nieuwe vorm van burgerinvloed. Het verschilt van inspraak omdat de burgers geen voorgenomen besluit wordt voorgelegd waarop zij nog marginale aanpassingen mogen voorstellen, maar dat de deskundige burger op basis van gelijkwaardigheid met de gemeente samenwerkt vanaf de start van plannen. 'Bij inspraak is sprake van een gezagsverhouding. Bij de synergie tussen de gemeente en het Burgerkennisnetwerk is de basis gelijkwaardigheid: de ambtenaar zet kennis in en de burger zet kennis in. Beide partijen zijn als het ware deskundige collega's. Op deze manier hebben onlangs twee vrijwilligers uit het Burgerkennisnetwerk met ambtenaren samengewerkt in het projectteam voor het opstellen van de 'Groen blauwe structuurvisie'. Dit is het document dat het beleid voor de jaren tot 2030

beschrijft op het gebied van groen en water in Schiedam.'

Format

Andere gemeenten lenen zich ook voor de opzet van een burgerkennisnetwerk, denkt Sneep. 'Als voorwaarde geldt wel dat de betreffende gemeente al een aantal stappen heeft genomen', tekent hij aan. 'De gemeentesecretaris moet warmlopen voor het idee van een burgerkennisnetwerk en daarna zijn afdelingshoofden en vervolgens top-down alle ambtenaren willen voorbereiden op een nieuwe manier van denken.'

Innovator voor algemeen belang

Wat volgens Boomzorg ook niet mag ontbreken, is de bevoegdheid van een individu zoals in dit geval Huib Sneep. Zonder zo'n drijvende kracht is het nog niet zo makkelijk om 'anders denken' op grote schaal te bewerkstelligen. Sneep kan niet anders; het zit in zijn aard: 'Ik geloof ergens in en dan zet ik door om het doel gerealiseerd te krijgen. Ik ondervond jaren geleden ook weerstand tegen mijn ideeën over bomengranulaat of over het verschuiven van grote bomen. Deze dingen zijn inmiddels allemaal de normaalste zaak van de wereld, maar toen werd ik erom uitgelachen.' Sneep had altijd de langste adem, zelfs binnen zijn eigen bedrijf, en heeft daarmee een aantal grote vernieuwingen gebracht. Vernieuwingen die bovendien beklijven en een vaste plek veroveren, omdat ze de maatschappij blijvend vooruit helpen. Ditmaal is zijn blik gericht op burgerinspraak in Schiedam. 'Het moet de normaalste zaak van de wereld worden dat de gemeente en burgers samen werken aan de ontwikkeling van de stad', aldus Sneep.

Stuur of twitter dit artikel door!

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-4870

LINDNER TRACTOREN

LINTRAC 90

- Laag eigen gewicht
- Kleine draaicirkel door 4-wiel besturing
- Vrijzicht cabine
- 102 PK (75 kW) 4-cil. Perkins Turbo motor
- ZF traploze cvt-transmissie
- zeer laag zwaartepunt

NIEUW

Kom naar de Duport huisshow op 27, 28 en 29 november a.s.

DUPORT

Archimedesstraat 9, 7701 SG Dedemsvaart, Telefoon (0523) 613 493, www.duport.nl